

Retouradres: Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Justitie en Veiligheid
De heer prof.mr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
13 februari 2018

Onderwerp
Screening
politieambtenaren

Uw kenmerk

Ons kenmerk
MvH/RvZ/MF/bs/
ATR0129/2018-U016

Bijlage(n)

Geachte heer Grapperhaus,

Op 20 december 2017 heeft u het Wetsvoorstel screening ambtenaren van politie en politie-externen ter toetsing voorgelegd aan ATR. Het wetsvoorstel heeft tot doel om de integriteit van de politie, de rijksrecherche en de Politieacademie¹ verder te waarborgen. Het wetsvoorstel creëert de benodigde wettelijke grondslagen voor het herziene screeningsbeleid. Dat beleid bestaat onder meer uit een uitbreiding van het betrouwbaarheidsonderzoek met gezondheidsgegevens over verslavingen en andere andersoortige afhankelijkheden. Ook kan het betrouwbaarheidsonderzoek in bepaalde gevallen uitgebreid worden met een omgevingsonderzoek. Wat betreft het periodiek screenen van politieambtenaren stelt het wetsvoorstel een aantal nieuwe instrumenten voor, zoals de continue screening, een meldplicht voor relevante wijzigingen in de persoonlijke omstandigheden en een verplicht periodiek herzien betrouwbaarheidsonderzoek. Het wetsvoorstel voorziet tot slot in de verplichte screening van externen. Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de regeldruk van de politieprofessional en de externe inhuur, wat reden is voor ATR om advies uit te brengen.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk van voorgenomen wet- en regelgeving aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nut en noodzaak: is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

¹ Hierna: de politie

Contact

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T (070) 310 86 66
info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

1. Nut en noodzaak

De voorgestelde maatregelen vormen een beperking van het recht op bescherming van persoonsgegevens en een inmenging van het recht op bescherming van het privéleven. Op grond van internationale verdragen, de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Grondwet is derhalve een wettelijke grondslag noodzakelijk.

De memorie van toelichting licht verder de reden van de herziening van het screeningsbeleid toe. De relatie tussen de ervaren knelpunten in het beleid en het verwachte effect van de te nemen maatregelen is herleidbaar opgenomen in het voorstel. Om bepaalde risico's voor de integriteit beter in te kunnen schatten is het bijvoorbeeld nodig gebleken om het bestaande betrouwbaarheidsonderzoek uit te breiden met (meer) politiegegevens en met de gezondheidsgegevens van betrokkene over verslavingen en andere afhankelijkheden. Het screeningsbeleid blijkt daarnaast in de praktijk teveel een momentopname. Zo is een politieambtenaar nu niet verplicht om te melden wanneer hij een strafbaar feit pleegt, terwijl dit uit oogpunt van eventuele integriteitsrisico's wel gewenst is. Wat betreft de uitbreiding van de screeningsverplichtingen naar externen geeft de memorie van toelichting aan waarom deze nodig is. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen vragen in toenemende mate om specifieke deskundigheid, die onder meer door middel van externe inhuur wordt ingevuld. De behoefte aan gelijkschakeling tussen politiepersoneel en externe inhuur is om die reden in de loop van de tijd toegenomen.

Het college van ATR is van mening dat het nut en de noodzaak van het wetsvoorstel afdoende is onderbouwd.

2. Minder belastende alternatieven

Het huidige screeningsbeleid brengt op basis van het ingeschatte integriteitsrisico reeds een differentiatie aan in de zwaarte van de screening. In sommige gevallen is het mogelijk om te volstaan met een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), terwijl in andere gevallen een aanvullend omgevingsonderzoek nodig is naast het (standaard) betrouwbaarheidsonderzoek.

De memorie van toelichting kan ten aanzien van de nieuwe verplichtingen nog nader ingaan op de afweging tussen eventuele lastenluwe alternatieven. In het bijzonder doen zich mogelijkheden voor bij de maatregelen voor de periodieke screening. Bij deze periodieke screening worden naar verwachting deels dezelfde gegevens opnieuw uitgevraagd, zoals NAW-gegevens, de functie titel, geboortedatum en dergelijke.

Het streven van het kabinet is om bij het gebruik van gegevens het principe te volgen van "eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik". Dit principe is ook vastgelegd in de Aanwijzingen voor de Regelgeving. In het geval van periodieke screening zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan een eenmalige uitvraag van de NAW-gegevens en het voorinvullen van formulieren die daarop volgen. De continue screening biedt vanuit regeldrukperspectief een goed voorbeeld van hoe nuttig het gebruik van het burgerservicenummer (BSN) kan zijn. Het college vraagt zich in het verlengde af wat maakt dat het gebruik voor andere, vergelijkbare doeleinden verboden is.

- 2.1 Het college adviseert om in de memorie van toelichting aan te geven of er lastenluwe alternatieven zijn overwogen en zo ja, welke;**
- 2.2. Het college adviseert het beginsel van "eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik" waar mogelijk toe te passen op het periodieke screeningsinstrumentarium.**

3. Werkbaarheid en merkbaarheid

De screening van politieambtenaren is niet nieuw. Aangenomen mag worden dat de maatregelen voor een groot deel al onderdeel uitmaken van de huidige procedures van de politieorganisatie. Een nieuw instrument betreft de meldplicht voor politieambtenaren. Een laagdrempelige vormgeving van de meldplicht draagt bij aan een efficiënt gebruik van het instrument. De grenzen van wat er onder de meldingsplicht valt, moeten wel voldoende duidelijk zijn om 'overcompliance' te voorkomen. Dit is de situatie dat de betrokkene voor de zekerheid meldt, omdat hij niet zeker weet of het nodig is. De politieambtenaar en politieorganisatie worden zo zwaarder belast dan strikt noodzakelijk.

De memorie van toelichting onderstreept het belang van duidelijkheid over wat precies wel en niet gemeld moet worden. In de training en voorlichting van (aankomend) politiepersoneel zal aandacht besteed worden aan de meldplicht en wat hieronder valt. Dit is ook nodig omdat het wetsvoorstel door de nieuwe maatregelen een grotere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer tot gevolg heeft. Bij of krachtens AMvB worden nog nadere regels gesteld over de meldplicht.

3.1. Het college adviseert om de gewenste duidelijkheid over omvang en reikwijdte van de meldplicht te borgen in de lagere regelgeving en deze plicht in de praktijk zo laagdrempelig mogelijk vorm te geven.

4. Regeldrukeffecten

Het wetsvoorstel bevat een uitgebreide regeldrukparagraaf, die ingaat op de verschillende elementen die regeldruk veroorzaken. In de paragraaf komt zowel de regeldruk voor de professional als voor de politieorganisatie aan de orde. Voor de volledigheid geeft het college mee dat het toetsingskader van ATR alleen de regeldruk van de politieprofessional (en de bedrijven) beslaat. Onderstaande opmerkingen beperken zich tot deze doelgroepen:

- In de paragraaf is vooralsnog geen onderscheid gemaakt tussen de politieambtenaar en de externe inhuur (bedrijven en ZZP'ers). Voor de externe inhuur geldt dat de screeningsmaatregelen nieuwe wettelijke verplichtingen zijn. Deze dienen eveneens in kaart te worden gebracht door daar waar relevant onderscheid te maken tussen beide doelgroepen. De rekenregels voor politieprofessionals verschillen van die voor bedrijven. ATR vindt het in dit geval verdedigbaar om de rekenregels van de professional ook toe te passen op de externe inhuur.
- De regeldrukparagraaf geeft in algemene termen aan dat een toename van regeldruk wordt verwacht. Om inzicht te krijgen in de orde van grootte van de regeldruktoename is een nadere specificering en kwantificering gewenst van de doelgroep en de handelingen die zij moet verrichten. Dit is mogelijk door scherper aan te geven wat de nieuwe verplichtingen zijn ten opzichte van het huidige screeningsbeleid en de effecten hiervan in termen van administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten.
- Bij het in kaart brengen van de regeldrukeffecten gaat het in ieder geval om een nadere kwantitatieve duiding op handelingen-niveau van de nieuwe maatregelen, zoals:
 - de uitbreiding van het bestaande betrouwbaarheidsonderzoek met (meer) politiegegevens en gezondheidsgegevens;
 - de mogelijkheid van het aanvullend omgevingsonderzoek;
 - de continue screening;
 - de meldplicht;
 - het hernieuwd periodiek betrouwbaarheidsonderzoek;

- de periodieke overlegging van de VOG;
- de VOG-verplichting voor externen;
- het betrouwbaarheidsonderzoek voor externen.

4.1 Het college adviseert om de regeldrukgevolgen van het voorstel in lijn te brengen met bovenstaande aandachtspunten en deze gevolgen op handelingen-niveau nader te kwantificeren conform de bestaande methodiek.

Dictum

Gelet op de inhoud van het wetsvoorstel en de hiervoor genoemde adviespunten is het dictum van het college:

Het wetsvoorstel indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verzoekt u in de memorie van toelichting aan te geven op welke wijze met bovenstaande adviespunten rekening is gehouden. Ook verzoekt het college u om de ministerraadsversie van het voorstel en de onderliggende AMvB te zijner tijd aan ATR te doen toekomen.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris